

HRADP00B3KBL

Kancelář prezidenta republiky

V Praze dne 11. září 2017
Č. j.: SPH 2070/2017

Závazné stanovisko

Kanceláře prezidenta republiky – Odboru památkové péče k záměru opravy: „Objekt č. p. 55 – oprava fasád a střech“

Kancelář prezidenta republiky – Odbor památkové péče, příslušná podle § 2 vládního nařízení č. 55/1954 Sb., o chráněné oblasti Pražského hradu, vydává na základě § 11 odst. 3 a § 44a odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve spojení s § 149 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, jako dotčený orgán pro řízení vedené stavebním úřadem toto závazné stanovisko:

Správa Pražského hradu, příspěvková organizace, příslušná hospodařit s majetkem tvořícím areál Pražského hradu, předložila k posouzení žádost č. j. 2070/2017 o závazné stanovisko k projektu ve stupni pro provedení stavby „Objekt č. p. 55 – oprava fasád a střech“. Dokumentace podrobně rozpracovává záměr komplexní opravy pláště severních objektů na Jízdárenském dvoře navazujících na již opravený či restaurovaný Dům sokolníka. Stavební rozvoj severního předpolí je spojen s obdobím po roce 1535, kdy byly pozemky postupně připojovány k hradnímu areálu. V dotčeném území byly vinice zakoupené v roce 1564 českým místodržícím, arcivévodou Ferdinandem Tyrolským, které pro jejich nízkou výnosnost postupně nahradilo „technické“ zázemí Hradu – tesařská ohrada, kovárna, psinec, později seníky a Jízdárna Pražského hradu. Stáje, dnes sklad a dílny, jsou datovány rokem 1572, což dokládá fragment renesanční fasády s datačním nápisem. Sousední Dům nejvyššího lovčího (dnes sídlo Hasičského sboru – jednotka Pražský hrad), vznikl na renesančním základě a byl přestavován v 18. a 19. století. Stavebně historický vývoj objektů je poměrně komplikovaný. Po josefínských reformách sloužily převážně jako ubikace a stáje c. a k. armádě. Ve 20. století, zvláště po roce 1945 byly již pouze technickým zázemí Pražského hradu, převážně přebudovaným na dílny a sklady. Stávající truhlárna, fungující od 50. let 20. století je vestavěna do staršího renesančního objektu.

Součástí a hlavním předmětem předložené žádosti o závazné stanovisko ve věci obnovy objektů na Jízdárenském dvoře - č. j. SPH 2070/2017- je projektová dokumentace ve stupni pro provedení stavby (DPS) „Objekt č. p. 55 – oprava fasád a střech“ z května 2017, jejímž autorem je Ing. Martin Burýšek. Projektová dokumentace byla od počátku podrobně konzultována se zástupci Odboru památkové péče KPR a Odboru nemovitého majetku SPH. V průběhu zpracování byla doplněna řadou průzkumů a konzultací s dotčenými odborníky.

Rozsáhlým zásahem projde střešní krajina, kde bude nahrazena novodobá krytina s výjimkou prejzové krytiny Domu nejvyššího lovčího. Ta bude částečně, dle možností, zachována a přeložena dle projektu. Součástí zásahu je oprava a údržba krovů a částečná výměna novodobého, chybně provedeného, krovu nad Truhlárnou (jižní partie). Výplně okenních a dveřních otvorů budou repasovány a z části nahrazovány stejně jako světlík nad dílnami. Kompletně opravena budou průčelí.

Kancelář prezidenta republiky – Odbor památkové péče žádost posoudil z hlediska zájmů státní památkové péče na ochraně Pražského hradu, který je, včetně jeho areálu, nařízením vlády č. 147/1999 Sb., o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, prohlášen za národní kulturní památku, a stanoví:

- předložený záměr opravy podle projektové dokumentace ve stupni pro provedení stavby „Objekt č. p. 55 – oprava fasád a střech“ je přípustný za následujících podmínek:

Vzhledem k rozsahu a komplexnosti opravy je třeba věnovat velkou pozornost výběru zhotovitele; je nezbytné, aby prokázal dostatečnou zkušenost a dobré výsledky v oblasti obnovy památkově chráněných staveb.

Při realizaci budou zcela převažovat práce umělecko-řemeslného charakteru. Restaurátorským zásahem bude konzervace a restaurování renesančního datačního nápisu 1572 na východní fasádě Stájí, dnes dílen a skladu. Tento zásah bude provádět restaurátor, držitel licence Ministerstva kultury ČR v rozsahu povolení restaurovat nepolychromovaná či polychromovaná díla ze štuku. Odstranění novodobých nátěrů (nelze vyloučit, že při předchozích opravách byly použity hmoty na bázi akrylátu apod.) je věcí čistě odborného řemesla, ale navazující odstranění omítek v rozsahu dle DPS (či dle shledaných skutečností), bude probíhat pod dozorem a vedením restaurátora. Tato podmínka je nutná, neboť vzhledem stávajícímu celoplošnému novodobému omítnutí nelze vyloučit dochování starších, až renesančních vrstev. S dohledem či účastí restaurátora je třeba počítat při konzervaci kamenných prvků zahrnutých do zásahu. Jde o kamenné prvky fasád, ale např. také o novodobou terasu před truhlárnou. Podstatné je zabezpečení technologických postupů a splnění estetických požadavků při tmelení a vysprávkách poškozených míst dle požadovaných standardů. Pro plánovaný rozsah prací postačí držitel restaurátorské licence MK ČR pro restaurování nepolychromovaného kamene.

Ostatní plánované práce vyžadují především kvalitní řemeslné a umělecko-řemeslné dovednosti. Restaurátorská licence není požadována, nicméně konzultování prací s restaurátorem, např. při provádění oprav truhlářských prací, považujeme za vítané. Pro tesařské práce předpokládáme účast řemeslníků specializovaných na opravy historických krovů s velkou odbornou zkušeností, především v otázce tradičních spojů, protézování apod.

Ke všem zásahům restaurátorského typu budou v předstihu vypracovány standardní restaurátorské záměry, které budou předloženy ke schválení Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky. Po skončení prací vypracují restaurátoři standardní restaurátorské zprávy.

Obdobně bude dodavatelem zpracován technologický postup všech prací s podrobným popisem navržených materiálů a technologií. Ten bude předložen ke schválení zástupci investora, projektantovi a zástupci Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky.

Lešení

Lešení bude z nekorodujícího materiálu. Bude založeno s ohledem na stavbu, dláždění i přiléhající terén. Všechny stojky lešení budou podloženy masivním kvalitním dřevem. Kotvy nebudou v žádném případě umísťovány do říms či šambrán (v předstihu je třeba ověřit elektrorozvody). Celá stavba i demontáž lešení a veškerá další manipulace s materiálem bude prováděna s maximální ohleduplností vylučující riziko poškození objektů a okolí. Při návrhu stavby lešení je třeba dobře zvážit výškové členění pater tak, aby důležité partie byly dobře přístupné (např. aby podlaha lešení nezakryla římsu apod.).

Odstranění stávajících nátěrů fasád

Není vyloučeno, že pro nátěry v 80. či 90. letech byly použity barvy pojené nebo se zvýšeným obsahem akrylátových či akronátových složek. Tyto příměsi jsou často přimíchávány i do barev tzv. vápenných, ale kompatibilita se skutečnými vápennými barvami není zaručena. Prvním krokem po základním umytí fasády bude odstranění těchto nátěrů (v rozsahu 100%), a to kombinací dostupných a na Pražském hradě již úspěšně vyzkoušených metod (chemicky – s použitím vhodných odstraňovačů a čištění horkou vodou a párou). Chemické čištění (např. KEIM – Dispersionsentferner, Chemstrip Chemsearch, Ultra 2000 a jiné) bylo aplikováno celoplošně s velmi dobrými výsledky (jak z technologického či časového hlediska, tak z hlediska úspěšnosti odstranění akrylátového či akronátového nátěru – v konečném dopadu to znamená i finanční úsporu), proto doporučujeme a za nejvhodnější považujeme právě tuto metodu. Pro dokonalé odstranění akrylátových nátěrů je podstatné nechat plošně nanesený odstraňovač působit po ověřenou dobu (je-li příliš krátká, akrylát zůstává v nerovnostech omítky a zatírá se, pokud by byla příliš dlouhá, může dojít k vysychání či k zasáknutí do podkladních vrstev; dobu působení je třeba odzkoušet na vzorku). Účinek lze zvyšovat položením mikroténové fólie na natřenou plochu, což omezuje odpar účinných látek. Zásadní je pečlivé a důsledné odmytí naměkčené nátěrové hmoty a omytí štuky (případně starších povrchů opatřených ještě relativně kvalitním vápenným nátěrem). Osvědčené je použití horké tlakové vody (tlak je třeba nastavit tak, aby nedošlo k poškození omítek) či páry, případně kombinace obou. Práce je třeba koordinovat tak, aby kontaminovaná voda byla z lešení svedena přes odkalovací nádrže mimo fasády - i z důvodu znečištění přiléhajícího parteru.

Pokud půjde o vápenné nátěry standardního složení, předpokládáme po pečlivém umytí celkové ruční přebroušení štukatérským kamenem - brouskem apod. Novodobou vápennou nátěrovou vrstvu je třeba porušit, aby nový vápenný nátěr byl plošně dobře zakotven a následně se při zrání (krystalizaci) propojil s podkladem.

Fasády a omítky

Po odstranění případných nevhodných nátěrů budou provedeny lokální opravy destruovaných míst a trhlin v omítce. V soklové partii určuje projekt odstranění omítky do určité výšky, kterou považujeme za maximální. Kompletní odstranění těchto omítek bude určeno dle shledaných skutečností na místě. Ve většině případů budou trhliny pouze pečlivě

injektovány a zatřeny vápennou kaší, která bude případně nastavena mramorovou či opukovou moučkou. Starší vysprávky na cementové bázi budou odstraněny a nahrazeny odpovídajícím a schváleným materiálem na vápenné bázi. Dutiny budou injektovány plněnou vápennou kaší (případně ztuženy nosnými můstky). Jemnější vlasové trhliny v omítce nebudou proškrabávány, ale pouze pečlivě vypláchnuty vodou a zatmeleny vápenným případně plněným injektem. Pro zajištění případně zjištěných odloučených ploch omítek bude použita injektáž vhodným materiálem na vápenné bázi s odpovídajícím plnivem (mramorová moučka, opukový prach, čistý křemičitý prach a případně siloxan - křemíkové saze - pro zvýšení zatékavosti). Lze ovšem použít i osvědčené výrobky (např. VAPO injekt nebo také Terraco injekt a jiné). Organokřemičité přípravky je možno použít též, ale je třeba volit varianty vhodnější pro zpevňování omítkových ploch (např. Porosil ZTS apod.).

V určitém rozsahu bude třeba doplnit jádrovou omítku, do níž bude použit hrubší písek (zrnitost bude odpovídat tloušťce vrstvy – modelově tloušťce omítky 10mm odpovídá zrnitost písku aspoň 4mm). Bude-li používána průmyslově vyráběná vápenná maltová či omítková směs, je třeba dbát na její kvalitu, pojivo, plnivo a zrnitost. V úvahu je třeba brát dlouhodobé zkušenosti s takovým materiálem, především v areálu Pražského hradu (např. jádro – Bayosan HR 811 se zrnitostí 4mm (Tubag NHL-P nwa, 8mm), menší opravy Bayosan RK 39 se zrnitostí 2,2mm a jiné). Svrchní štuk bude jemný, pečlivě utažený dřevem (ideálně dubové či bukové hladítko) tak, aby odpovídal kvalitou povrchu původním renesančním či barokním omítkám (např. Hasit 162, Tubag TKFP apod.).

Vítanou možností je také míchání malty na stavbě. Jako hydraulické vápenné pojivo lze použít pouze osvědčené materiály (např. ložisko Mokrá; případně obdobná vápna srovnatelné kvality) – nejlépe předem našlehanou kaší z vápenného hydrátu (hydroxid vápenatý $\text{Ca}(\text{OH})_2$). Ideální je uleželé vápno dobré kvality a stáří (např. Velké Bílovice). Použití hydraulických příměsí je povoleno, ale příměs musí tvořit 1 až max. 10% pojiva z celé směsi (příklady příměsí: pucolánové a technopucolánové složky, trasy, případně kvalitní bílý cement). Šedý portlandský cement je zcela vyloučen. V případě potřeby (specifického požadavku) lze použít i románské vápno – někdy označované jako cement (zcela samostatné pojivo bez dalších příměsí). Používat lze samozřejmě i přírodní hydraulické vápno (NHL). Všechny složky v případě pochyb budou konzultovány s vybraným technologem a případně i s chemikem, kteří vyloučí možné pochybení a pomohou s optimalizací směsi.

Je důležité, aby na opravě pracovali pouze zkušení pracovníci, nejlépe odborní štukatéři a řemeslníci. Při opravě štuků je třeba dbát na správný technologický postup (např. namočení stávající omítky a následné skrápění nové omítky, aby nezprahla). Fasáda nebude přestukována jako celek, ale pouze destruovaná místa. Savost podkladu jednoznačně sjednotí bílý vápenný podnátěr.

U větší části dotčených fasád, které jsou během dne osluněny, bude třeba dořešit funkční zastínění lešení a pravidelné vlhčení provedeného díla. K tomu je ideální instalovat rozvod vody v každém patře lešení.

Vápenné nátěry

Finální úprava fasád bude provedena vápenným lazurním nátěrem. Pro jeho provedení je naprosto zásadní, aby práce prováděli natěrači se zkušeností s vápennou barvou (dle dlouhodobých zkušeností tyto práce nedokáže provést každý natěrač).

Vyzrálý nový i historický štuk bude opatřen bílým vápenným podnátěrem. Barva se do povrchu vpravuje tak, aby mechanický účinek vlasu štětce skutečně vtíral (ne jen nanášel) vápenný materiál do pórů podkladu. Optimálním nástrojem je kulatá malířská štětka ve stavu, kdy je obvykle již vyřazována, tedy se silně obroušeným vlasem (4 – 6 cm, vhodná a osvědčená je např. i kulatá malířská štětka Spokar C4). Podklad je ideální nanášet jednosměrnými tahy vertikálně (případně horizontálně). Pro svrchní nátěr se naopak dlouhodobě osvědčil krouživý pohyb štětkou, kdy stopa nástroje po zaschnutí může připomínat práci s plstěným hladítkem. Nesmí docházet k překrytí nátěru tzv. zpětnými tahy. Vždy je třeba natřít uzavřený segment plochy fasády jednoznačně oddělený architektonickým členěním fasády. S vápenným nátěrem nelze končit v ploše, protože každé napojení je vždy vidět. Nezbytné je dodržovat klimatické podmínky – teploty od +12 do + 25° C, nepracovat na přímém slunci (potom tedy natěračské práce pouze v ranních nebo večerních hodinách) a hotový nátěr ještě vlhčit vodou – osvědčilo se minimálně dvakrát po 8 hodinách. Zejména bude dbáno na rukopis, který je u lazurního vápenného nátěru zvláště důležitý a jeho kvalita vyplývá z dlouhodobých zkušeností řemeslníka. Barevnost bude určena zástupci Odboru památkové péče KPR ve spolupráci s projektantem. Nedílnou součástí oprav fasád je i oprava všech komínů. Štukové opravy i nátěr budou provedeny stejnou technologií jako oprava fasád.

Výměna střešní krytiny

Prejzovou krytinu Domu nejvyššího lovčího bude třeba dle projektu opatrně rozebrat a vyčistit. Vyřazeny budou poškozené kůrky či háčky. Doporučujeme prejzovou krytinu umýt párou či horkou vodou. Podle rozsahu zachované krytiny bude rozhodnuto o jejím použití dle přepokládaného modelu navrženého v projektu (prioritní je jižní strana střechy). Pro část střechy bude následně použita nová prejzová krytina, typu malý pražský prejz, která bude patinována (např. podle fy. Tondach Engoba antik). Pokrývačská malta bude použita standardní; ještě bude třeba zvážit možnost případného závěrečného patinování viditelných partií malty (tam kde bude použita stará prejza), aby nepůsobila rušivě (kontrast bílá/černá). Předpokládáme obvyklý technologický postup s tím, že minimálně kůrky budou před pokládkou namočeny 24 hodin.

Nová krytina typu bobrovka i vlnovka bude nahrazena komplexně bobrovkou (korunově kladenou), jak určuje projekt. Pro nové bobrovky platí, že bude opět patinována (např. podle fy. Tondach Engoba antik). Patinace krytin pochopitelně předpokládáme z výroby, nikoliv patinu dodatečnou.

Stávající laťování je třeba prověřit a případně nahradit, pokud by jeho stav nebyl dostačující. Veškeré nové dřevo, laťování či bednění bude hloubkově ošetřeno proti dřevokaznému hmyzu a houbám (např. Deronit Plus, Bochemit Forte či jiným podle návrhu projektanta a technologa – v provedení buď bezbarvém či hnědém, nikoliv zeleném).

Tesařské práce a opravy krovu

Historické krovky objektů na Jízdárenském dvoře byly několikrát upravovány. Některé z nich jsou sestaveny druhotně – nebo jejich podstatnější části. Dům lovčího vykazuje tři fáze zásahů datačně postižených starší etapou a dřevem skáceným v letech 1785 – 1787. Druhá fáze souvisí s úpravami pro c. a k. armádu v letech 1853 – 1855. Obdobně potom krov nad dřívějšími stájemí je sestaven z trámů skácených v letech 1853 – 1855. Krov nad truhlárnou je sestaven ze dřeva skáceného 1774 (severní partie), druhá fáze potom z let 1802 – 1803. Jižní partie krovu

je zcela nová (s několika druhotně adjustovanými staršími prvky) a naprosto ze statického i tesařského hlediska nevyhovující.

Opravy historických krovů nebudou vyjma krovu truhlárny velkého rozsahu. Tesařské opravy historických krovů může provádět pouze tesař - specialista na historické krovky. To z technického a praktického hlediska doporučujeme i pro stavbu nového krovu. Práce budou postupovat dle projektu, ale po rozkrytí střechy je třeba ještě ověřit a zvážit případné použití námětků, např. v případě krovu nad truhlárnou. Pro zpracování případných výměn, protéz a doplňků (pozednice atd.) předpokládáme vysokou přesnost a preciznost (styk prvků zcela bez mezery). Pokud budou prováděny výměny či protézy, předpokládáme samosvorné šikmé pláty (není třeba u pozednice), kolíkové a lepené. Projekt počítá s omezeným použitím kovového spojovacího materiálu, což je ovšem značně odvislé od realizace kvalitním tesařem-specialistou na historické krovky. Všechny postupy a řešení budou předem schváleny. V případě potřeby bude přizván statik – odborník na historické krovky.

Problém rozvlákňování dřevěných krovových konstrukcí, způsobený použitím naprosto nevhodných protipožárních prostředků po roce 1950, je technologicky v současné době neřešitelný. Uvolněná dřevní vlákna jsou vysoce hygroskopická. Dopady a postupné rozvlákňování lze pouze krátkodobě omezit. Přesto se přikláníme jen k citlivému očištění vysavači, případně za použití ručních silonových kartáčů. Neutralizace vodou se sodou ani razantní obroušení nepřinesly žádné změny degradace konstrukcí krovů.

Krovky budou kompletně ošetřeny biocidním prostředkem, který bude zvolen po vyhodnocení jejich stavu.

Na základě výběru dodavatele a zvláště odborného tesaře zodpovědného za samotné opravy, bude zváženo, zda budou pro některé opravy uvolněny historické trámy z deponie Pražského hradu. Pro nový krov bude použito nové dřevo odpovídající kvality, řádně vyschlé a nejlépe několik let skladované.

Klempířské práce

Veškeré stávající klempířské prvky budou pečlivě prověřeny (stav, funkčnost a životnost). Nedostatky budou opraveny, poškozené či nevyhovující kusy případně vyměněny. Všechny stávající železné kotvy dešťových svodů, bleskosvodů apod. budou nahrazeny měděnými. To neplatí pro konzolové železné (ocelové) háky žlabů u truhlárny, které budou po obnově nátěrů v místě kontaktu s měděným žlabem separovány olověným plechem, pokud tak již nejsou upraveny. Pozornosti by neměla uniknout dimenze žlabů, která není v případě truhlárny kapacitou a umístěním úplně ideální.

Pokud bude třeba provádět výměnu některého pohledově exponovaného měděného prvku, bude jeho nové provedení v patinované variantě, přizpůsobené barevnosti okolních klempířských prvků (černá patina mědi: Syrná játra, chemické patiny např. dodavatel Dorapis s.r.o. nebo Luvata - Nordic Brown, zelená měděnka: např. Luvata - Nordic Green Traditional - varianta odstínu vyrobená pro Královský letohrádek - nikoliv jen dle běžného vzorníku Luvata, nebo jiné kvalitativně odpovídající).

Zámečnické a kovářské práce

V případě stávajících zámečnických a kovářských prací předpokládáme odstranění nátěrů prostředky na bázi rozpouštědel (např. Chemsearch Chemstrip, Colorlak P 05, P 07, P 08, Barvy Laky P 8512 a další, ideálně na bázi dichlormethanu). V tomto ohledu nedoporučujeme kyselé či zásadité odstraňovače (zvláště s ohledem na následnou neutralizaci). Není vyloučeno i opatrné opálení hořákem (případně horkovzdušnou pistolí) s následným dočištěním ocelovým kartáčem (ručně či elektrické nástroje). Pokud byl základním nátěrem suřík, je možno jej ponechat a opravit.

Jako základní nátěr pro novou povrchovou úpravu bude použit standardně suřík rozmíchaný ve fermeži. Oxid olovnato-olovičitý (Pb_3O_4) přesněji tetraoxid diolovnatolovičitý (triviálními názvy suřík nebo minium) je těžká, sytě oranžovočervená až ohnivě červená krystalická nebo amorfní látka. Jako plnivo olejové – fermežové barvy představuje i v současnosti nejlepší antikorozi ochranu (a to jak chemicky tak elektrolyticky).

Svrchní nátěr se provede grafitem rozmíchaným dle obvyklé technologie ve fermeži (bez sušidel). Každý typ nátěru (základní i svrchní) bude proveden minimálně ve dvou vrstvách. Je třeba dbát na dodržování technologických pauz; nepovažujeme za vhodné, aby byla prováděna mezivrstva (např. syntetický nátěr s příměsí grafitu) nebo přímíchávána sušidla. Na závěr doporučujeme povrch prvků převoskovat (včelí vosk rozpuštěný v benzínu či Revax 30, KRNB aj.) a poté přešetřit středně tvrdým kartáčem (obdobný jako obuvnický).

Suříkový i grafitový nátěr je třeba namíchat s předstihem min. jednoho dne a dodržet základní postup, tj. nejprve se nasype menší množství suříku či grafitu do míchací nádoby a zalije trochou fermeže, tato hmota (hustá kaše) je potom roztírána (nikoliv jen zamíchána). Postupně se pak dolévá fermež a přisypává pigment (suřík pro základ anebo grafit pro svrchní nátěr). Směs se stále pečlivě promíchává. Po finálním namíchání by hustota měla zhruba odpovídat konzistenci hustší smetany (u grafitu záleží na velikosti zrna). Doporučuje se směs odstavit na den či dva, občas promíchat a případně zředit přidáním fermeže nebo naopak zahustit dosypáním pigmentu. Vhodnou hustotu je třeba vyzkoušet zkušebním nátěrem (míra krytí a roztíratelnosti). Při samotné aplikaci - natírání - je třeba připravenou fermežovou barvu neustále průběžně míchat; pigment na rozdíl od obvyklých hobby barev má totiž tendenci rychle sedat na dno. Za dobrých tepelných podmínek (cca. 22°C) lze aplikovat druhý základní nátěr cca. 24 hodin po prvním. V případě grafitového nátěru je třeba vyčkat vyschnutí (to je závislé na teplotě atd.).

Nátěry stávajících zámečnických a kovářských prvků budou provedeny ve dvou variantách; buď v grafitové, nebo bílé, která bude odpovídat nátěrové technologii olejových barev pro truhlářské práce (klasická plněná olejová – fermežová barva). Na stavbě bude barevnost upřesněna u všech prvků v rámci provádění.

Nové zámečnické výrobky provedené z nerezových materiálů budou upraveny dle projektu. Ostatní dodrží uvedenou technologii. Pro nové či zcela novodobé prvky zcela nevylučujeme ani variantní řešení uvedené v projektové dokumentaci v podobě soudobých materiálů – to bude posouzeno dle důležitosti prvku a jeho pohledové exponence. V zásadě jde o zinkové základní barvy a syntetické popřípadě alkydové svrchní barvy kovářského typu.

Všechno kování bude sjednocováno tak, aby historické kusy byly doplněny replikami. Hliníkové kování utilitárního typu bude nahrazeno novým. Novodobé mosazné kování (např. Dům lovčího) bude zachováno, případně použito jako vzor pro další doplnění. Staré či historické kování z mosazi bude vyleštěno a konzervováno a to buď voskem, nebo vhodným konzervačním prostředkem. Stejně bude postupováno u mosazných replik. Nebude akceptováno standardní kování (duté odlitky) upravené následně pokovením. Všechny detaily a typy kování budou upřesněny v rámci provádění stavby.

Dle projektové dokumentace bude na levé straně hlavního vstupu do Domu nejvyššího lovčího osazen závěs a zvon. Přesné místo bude určeno zkouškou na fasádě.

Truhlářské práce

Podle předpokladu budou repasovaná okna a dveře vyjmuty a odvezeny do dílny. Otvory budou zakryty dočasnými výplněmi, které ovšem musí umožnit průběh prací na plášti objektů (do interiéru nesmí vnikat prach a voda). Pokud bude třeba provést truhlářskou výměnu u oken a dveří s lazurními nátěry, výběr materiálu musí odpovídat originálu barevností i kresbou. Sejmutí stávajícího laku bude provedeno odstraňovači na bázi rozpouštědel (např. Chemsearch Chemstrip, Colorlak P 05, P 07, Barvy Laky P 8512 a jiné na bázi dichlormethanu apod.). Vylučujeme použití kyselinových či zásaditých odstraňovačů, opalování laků plamenem či horkovzdušnou pistolí. Opatrně budou sejmuty i dožilé tmelové doplňky a správký. Pro zašedlé povrchy (zvětralého) dřeva je možno, pokud bude třeba, použít i prostředky určené k jejich odstranění (např. Osmo – odšed'ovač dřeva a jiné). Tyto prostředky se odmyývají vodou, proto bude třeba dřevo nechat řádně vyschnout před dalším postupem.

Pro povrchové úpravy v případě oken a dveří se stávající lazurní úpravou budou použity vhodné a osvědčené oleje. Je možno použít např. oleje Borma Decking Oil (Danish Oil), Bona Deck Oil, oleje Osmo, případně i jiné s dobrou referencí. Definitivní určení materiálu musí vycházet z technologických konzultací i záruk poskytovaných výrobcem. Povrch dřeva bude po vyschnutí olejů voskován.

Okna a dveře provedená ve stávajících bílých či jinak barevných emailových nátěrech, budou nově natřeny standardními olejovými nátěry odpovídající barevnosti, která bude předvedena a schválena na vzorcích (např. Barvy Laky Teluria fermežová barva O2025, nebo fermežové barvy Ottosson Linoljefärg a jiné další fermežové barvy odpovídající kvality).

Kamenické práce

Celý povrch kamene bude omyt čistou vodou pod mírným tlakem (v případě pískovce nesmí poškodit povrch kamene – zcela by neměly být odmyty části případně rozpadlého pískovce, který by bylo ještě možno zpevnit). Po vyschnutí budou povrchy pokryté mechy, řasami apod. ošetřeny vhodným biocidním prostředkem (např. Porosan a další). Neměly by být používány přípravky na bázi kvarterních amoniových solí, které mohou negativně ovlivňovat závěrečnou hydrofobizaci (a postup odmytí prostředku je třeba provádět obzvláště pečlivě tak, aby na povrchu nezůstaly žádné zbytky chemických látek biocidního ošetření, což lze jen těžko zaručit i kontrolovat). Pro čištění budou používány parní čističe – kombinace horké vody a páry. Je třeba korigovat teplotu a tlak podle typu povrchu tak, aby se povrch kamene nepoškodil vlivem tepelného šoku, zvláště u hran profilací. Pro naměkčení odolnějších vrstev nečistot a krust bude využito rosné stěny. Při jejím použití je třeba dodržovat technologické postupy, tj.

nechat vodu působit tak dlouho, aby dostatečně změkčila krusty (tento postup se ve velkém rozsahu dobře osvědčil). Vhodné je použití buničninových obkladů (např. Arbocel, buničina pro lékařské účely apod.) jak pro odsolení, tak také pro naměkčení krusť. Výběru buničiny je třeba věnovat pozornost z hlediska určení, protože v některých případech může obsahovat např. protipožární látky či jiné nevhodné chemické látky, které by se mohly vsáknout do kamene. Nejvhodnější je buničinu rozšlehat v kovovém vědru kovovým míchačem, který rozmělní hmotu na hustou kaši. Tato konzistence je nejlepší pro dokonalé přilnutí hmoty ke kameni. Lze používat normální pitnou vodu, v některých případech i destilovanou vodu, zejména tam, kde je zvýšený obsah solí či specifických krusť a znečištění. V prvních fázích je třeba rozšlehanou buničinu vyměňovat častěji. V dalších cyklech ji ponechat déle a opakovaným zvlhčováním zpomalovat celý proces. V případě destilované vody je třeba pamatovat na to, že odplavuje i pojivo pískovce (demineralizovaná voda).

Pro čištění i naměkčení povrchů krusť a znečištění lze používat mýdlovou, čpavkovou, octovou vodu či vodný roztok hydrogenuhličitanu amonného a peroxid vodíku. Je třeba dodržet technologické postupy, volit spíše nižší koncentraci účinných látek a zabezpečit důsledné odmytí. Mohou být používány emulze, které výrazně zvyšují účinnost zásahu (např. emulze z tekutého mýdla, peroxidu vodíku a čpavkové vody). Postupy a koncentrace látek budou vždy vyzkoušeny, předem odzkoušeny a schváleny. Čištění povrchu bude prováděno také mechanickou cestou (rýžovými či silonovými kartáči; krusť se odstraní brusnými kamenickými houbičkami, brusným rounem, skalpelem atd.), avšak šetrně, bez zásahu do vlastního povrchu kamene. Mechanické čištění musí být kombinováno s mokřým procesem (v podstatě broušení pod vodou, což zamezuje příliš invazivnímu zásahu). Ve výjimečných případech lze použít s nejvyšší opatrností i mikrojeklu k odstranění nejodolnějších krusť či nečistot.

Pro zpevňování narušeného kamene budou používány organokřemičité přípravky. Přípravky pro zpevňování by měly být bez hydrofobních vlastností (bez hydrofobizačního účinku). Důležité je dodržovat všechny postupy a technologické pauzy. V případě injektáží, kdy je potřeba navrtat otvory do historického materiálu, budou vrty co nejmenší (do průměru 3mm). Nařaděné organokřemičité zpevňovače lze použít i pro patinace v kombinaci s vhodným pigmentem.

Odstraněny budou nevhodné tmely, včetně epoxidových vysprávek (dožilých) a cementových mazanin. Potom bude následovat omytí vodou pod mírným tlakem, aby byl zcela odstraněn jemný prach a případné nečistoty. Při spárování a tmelení bude dbáno, aby spáry a přiléhající kámen byly předem dostatečně navlhčeny. Nedostačuje pouze povrch navlhčit stříčkou (rozprašovačem), voda se musí skutečně vsáknout do materiálu. Nové výplně spár musí být pečlivě utaženy, velmi se osvědčilo jejich utemování dřevem (za předpokladu, že bylo jádro pečlivě utaženo kovovou špachtlí). Povrch spár by měl být zarovnan s hranou kvádrů, případně by měl kopírovat nerovnosti plochy. Pro dosažení delší životnosti je velmi důležitá další péče o čerstvě provedené spáry. Ty je třeba několikrát denně vlhčit (samozřejmě tak, aby se nevyplavovalo pojivo či plnivo), zejména v horkých dnech. Vlhčení je třeba opakovat po dobu až 2 týdnů podle klimatických podmínek a stavu zrání tmelu.

Malta používaná pro spárování, tmelení a případné přesazování bude vápenná. Jako vápenné pojivo lze použít pouze osvědčené materiály (např. ložisko Mokrá a další kvalitou odpovídající) – nejlépe předem našlehanou kašou z vápenného hydrátu (hydroxid vápenatý Ca(OH)_2). Ideální je uleželé vápno dobré kvality a stáří (např. prodej Velké Bílovice). Použití hydraulických příměsí je povoleno, ale příměs musí tvořit 1 až max. 10% z celku (příklady

příměsí: pucolánové a technopucolánové složky, trasy, kvalitní bílý cement). Šedý portlandský cement je zcela vyloučen. V případě potřeby (specifického požadavku) lze použít i románský cement (jako samostatné pojivo). Používat lze samozřejmě i přírodní hydraulické vápno (NHL). Všechny složky v případě pochyb budou konzultovány s vybraným technologem a případně i s chemikem, kteří vyloučí možné pochybení a pomohou s optimalizací směsi. Malty budou s dostatečným předstihem vyvzorkovány a předloženy ke schválení zástupcům Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky. Mimo jiné bude i doloženo, kdy, kde a s jakým výsledkem byly navržené maltové směsi použity.

Barevnost malty pro spárování je vhodné upravit přidáním přírodního či oxidického pigmentu do směsi tak, aby tmely nepůsobily rušivě. Barevnost malty nemusí odpovídat přesně okolnímu povrchu pláště. Finální provedení spár a tmelů předpokládá následné patinování. Nicméně hmotově je třeba maty probarvit již během provádění spárování.

Povrch pískovce bude ve vybraných partiích na závěr hydrofobizován prostředkem na bázi organických křemičitanů. Při této úpravě je nezbytné dbát na vhodné povětrnostní podmínky a na předepsanou nebo ještě nižší koncentraci roztoku – v závislosti na vsakových zkouškách, které budou provedeny protokolárně a s předstihem (jedna zkouška ještě před mytím).

Protože je toto závazné stanovisko, mimo jiné, jedním z podkladů výběrového řízení na zhotovitele stavby, považujeme za nutné, aby se s ním uchazeč podrobně seznámil. Stejně tak považujeme za nezbytné, aby budoucí zhotovitel vzešlý z výběrového řízení seznámil jednotlivá řemesla či subdodavatele s podmínkami, které se jich bezprostředně týkají.

Odůvodnění

Podle § 11 odst. 3 zákona o státní památkové péči vydávají příslušné orgány, v daném případě stavební úřady, svá rozhodnutí, jimiž mohou být dotčeny zájmy státní památkové péče, a jde-li o národní kulturní památky, jen na základě závazného stanoviska. Příslušným k vydání tohoto stanoviska v případě Pražského hradu je na základě vládního nařízení č. 55/1954 Sb. Kancelář prezidenta republiky. Podle § 44a odst. 3 zákona o státní památkové péči je závazné stanovisko ve věci, o které je příslušný rozhodovat stavební úřad, úkonem učiněným dotčeným orgánem pro řízení vedené stavebním úřadem.

Správa Pražského hradu, příspěvková organizace, příslušná hospodařit s majetkem tvořícím areál Pražského hradu, předložila k posouzení žádost č. j. 2070/2017 o závazné stanovisko záměru opravy střech a fasád severní strany Jízdárenského dvora. Předložený záměr byl poměrně podrobně rozpracován v dokumentaci ve stupni pro provedení stavby (DPS) „Objekt č. p. 55 – opravy fasád a střech“ z května 2017, jejímž autorem je Ing. Martin Burýšek. Projektová dokumentace byla od počátku podrobně konzultována se zástupci Odboru památkové péče KPR a Odboru nemovitého majetku SPH. V průběhu zpracování byla doplněna řadou průzkumů a konzultací s dotčenými odborníky.

Požadavky na vlastní provádění stavby uvedené v tomto stanovisku jsou formulovány na základě podrobných prohlídek s projektantem, předložené projektové dokumentace pro provedení stavby a standardů provádění památkových obnov v areálu národní kulturní památky Pražský hrad, který je zároveň součástí památky UNESCO.

Pokud se objeví nová zjištění či technický problém, který nepostihuje stávající dokumentace či závazné stanovisko, bude řešen ve spolupráci s projekčním týmem a zástupci Odboru památkové péče KPR v průběhu provádění stavby. Projektová dokumentace postihuje podstatné technické a architektonické detaily provádění. Požadavky na provádění za účasti restaurátorů odpovídajících licencí MKČR a na typologii použitých materiálů vycházejí především z hodnoty dotčených historických povrchů a obvyklých požadavků památkové péče v chráněném areálu Pražského hradu.

Kancelář prezidenta republiky při posouzení žádosti a stanovení požadavků uvedených ve výroku tohoto závazného stanoviska vycházela ze znalosti současného stavu dotčeného objektu a z posouzení záměru investora, podrobně doloženého projektovou dokumentací pro provedení stavby.

Poučení

Proti tomuto závaznému stanovisku se nelze samostatně odvolat. Takové odvolání lze podat až proti rozhodnutí, které bude na základě závazného stanoviska vydáno.

Vyřizuje: Mgr. Petr Měchura, Ph.D.
Telefon: 224 373 358

PhDr. Petr Kroupa
ředitel Odboru památkové péče
Kancelář prezidenta republiky

